

In een voorgaand artikel bezorgde ik een overzicht van mijn diplomatieke loopbaan die onder meer opdrachten inhield als ambassadeur in Algerije, China, Japan en Zuid-Afrika. Op voorstel van de Voorzitter probeer ik thans te antwoorden op de vraag wat een ambassadeur en per uitbreiding een ambassade zoal doen. Welke is de missie van een ambassadeur? Wat is de rol van een ambassade? In mijn antwoord op die vragen zal ik uitgaan van het geval van België dat specifiek is en dat ik uiteraard het best ken.

1. Een ambassadeur is de vertegenwoordiger van de autoriteiten van zijn land (het staatshoofd, de regering) bij de autoriteiten van het land waar hij (of zij) is aangesteld. Hij wordt aangeduid door zijn staatshoofd (in België dus door de Koning) op voorstel van de (Belgische) Minister van Buitenlandse Zaken. Zelf volgt die Minister bijna altijd het voorstel dat hem is bezorgd door het Directiecomité, dit is het hoogste administratieve orgaan in het Ministerie.

Het staatshoofd bezorgt aan de nieuwe ambassadeur een door hem (in België dus door de Koning) ondertekend document dat men de **geloofsbrieven** noemt en waarin meegedeeld staat dat ambassadeur X door hem is aangeduid om zijn land in het andere land (de ontvangststaat) te vertegenwoordigen. Het staatshoofd verzoekt in dit document tevens dat de autoriteiten van de ontvangststaat de ambassadeur zouden bijstaan bij de uitoefening van zijn functies. Die laatste dient dit document **eigenhandig** te overhandigen aan het lokale staatshoofd tijdens een plechtigheid in zijn paleis (of een andere daartoe bestemde plaats), een plechtigheid die meestal plaatsvindt een paar weken na zijn feitelijke aankomst. Na de overhandiging van die geloofsbrieven kan de ambassadeur formeel en volwaardig zijn functies beginnen uitoefenen. De overhandiging van die brieven gebeurt steeds **plechtig** waarbij de ambassadeur meestal eerst een erewacht moet groeten en waarbij tevens de 2 nationale hymnes worden gespeeld. Het **onderhoud** met het staatshoofd duurt veelal een kwartier tot een halfuur. Wat mij betreft was het meest plechtstatige ceremonieel dit **te Tokio** (Japan) waar de ambassadeur aan het centraal station wordt afgehaald en dan per koets naar het Keizerlijk Paleis wordt gevoerd.

Daarnaast beschikt België (maar ook alle andere landen) bij de **internationale** instellingen over **Permanente Vertegenwoordigers** zoals bij de EU, de NATO, de VN te New York en te Genève, de Unesco en de Oeso te Parijs. Het gaat hier over veeleisende diplomatieke topfuncties. Ten slotte houdt België in de wereld nog een tiental **Consulaten-generaal** open zoals te Shanghai, Hongkong, Kanton, Mumbai, Los Angeles, Sao Paolo etc. met aan hun hoofd een Consul-generaal. Te samen heeft België zo een 80-tal diplomatieke en consulaire vertegenwoordigingen tot haar beschikking (bilaterale ambassades, consulaten-generaal en PV's).

2. Hoe wordt men in België Ambassadeur, Permanent Vertegenwoordiger of Consul-generaal? Betrokkenen zijn **beroepsdiplomaten** van de federale overheidsdienst Buitenlandse Zaken, Buitenlandse Handel en Ontwikkelingssamenwerking, en die geslaagd waren voor een specifiek examen dat toelating bood tot de carrière 'buitenlandse dienst' van voormelde FOD. In het jargon heet dit het 'diplomatiek examen' dat haast jaarlijks wordt georganiseerd (in 1974 was dat het Vast Wervingssecretariaat, thans Selor of selectieorgaan van de overheid). Na een stage klimt de diplomaat op van lagere naar hogere rangen tot hij de leeftijd heeft bereikt en over de ervaring beschikt om als ambassadeur, PV of Consul-generaal ('posthoofd') in aanmerking te komen (gemiddeld 50 jaar oud).

3. Wat doet een bilaterale **ambassade**? Welke zijn haar opdrachten?

Naast vertegenwoordiging van de afzendstaat (in ons geval België) is ze tevens voor de lokale autoriteiten het aanspreekpunt over bilaterale aangelegenheden. De ambassade onderhoudt contacten met de uiteenlopende lokale instanties. Ze informeert het hoofdbestuur te Brussel

over de lokale politieke en economische toestand, over de buitenlandse politiek, over de maatschappelijke evolutie etc. van de ontvangststaat. **Die informatie** wordt thans overgemaakt per **beveiligde** elektronische mail (vroeger per diplomatieke valies die uiteraard in onbruik is geraakt). Om over die informatie te kunnen beschikken is een grondige kennis van het betrokken land nodig op alle vlakken. Studie en lectuur maar vooral de uitbouw van contacten en een uitgebreid netwerk zijn daarbij van een uitermate groot belang.

De ambassade behartigt de uiteenlopende Belgische belangen in dat land (politieke, consulaire, economische en commerciële). Contacten met de **lokale bedrijfswereld** zijn erg belangrijk zoals in Japan met die bedrijven die in België via investeringen aanwezig waren met eigen bedrijven. Ze verleent bijstand aan Belgen die er lokaal verblijven, of daar op doortocht zijn zoals zakenlui en toeristen.

De ambassade is nauw betrokken bij de voorbereiding van officiële of werkbezoeken van de vertegenwoordigers van Belgische instanties aan dat land zoals leden van het Koningshuis, leden van de diverse regeringen (federale en van de deelstaten), of van economische zendingen zoals deze onder voorzitterschap van Prins Philippe en thans van Prinses Astrid, en deze op initiatief van de privé sector (meestal federaties). De voorbereiding van een officiële zending kan tot één jaar in beslag nemen. Dat was bvb het geval bij het staatsbezoek van Koning Albert II aan China in 2005. Maar in uitzonderlijke gevallen beschikt de ambassade maar over een paar dagen om een belangrijke Belgische aanwezigheid voor te bereiden zoals bij de herdenkingsplechtigheid voor Nelson Mandela begin december 2013 te Johannesburg in Zuid-Afrika. Om dan een goede afloop te verzekeren zijn veel improvisatie en geluk nodig.

Een Consulaat-generaal houdt zich kort samengevat meer specifiek bezig met economische, handels- en consulaire/administratieve aangelegenheden.

4. Hoe is een ambassade samengesteld?

De ambassadeur heeft diplomatieke maar tevens dikwijls vele **administratieve** medewerkers ter zijner beschikking, elk belast met specifieke taken zoals het beheer van de boekhouding, het beleggen van afspraken, instaan voor de visa-afdeling, voorzien van onthaal etc. Ten gevolge van de vele staatshervormingen in België behoren vele bevoegdheden thans exclusief tot de deelstaten zoals buitenlandse handel, onderwijs, landbouw ea. Zo houden vertegenwoordigers van FIT (Flanders Investment and Trade) en van AWEX (Agence wallonne à l'Exportation) heel dikwijls hun kantoor binnen het ambassadegebouw. In een 10-tal landen beschikt de Vlaamse Regering over een eigen vertegenwoordiger zoals in Zuid-Afrika.

De ambassade deelt de namen van haar eigen diplomatieke medewerkers maar ook die van de deelstaten mee aan het lokale Ministerie van Buitenlandse Zaken die dan opgenomen worden op de **diplomatieke lijst** (er bestaat er één per land). Wie niet op die lijst vermeld staat kan zich bij de lokale autoriteiten niet aanmelden als lid van de ambassade. Vertegenwoordigers van de **Vlaamse** regering staan dus ook vermeld op die **Belgische** diplomatieke lijst waarbij wel is aangeduid dat ze optreden voor Vlaanderen (idem voor de medewerkers van FIT en AWEX).

5. Wat doet specifiek een ambassadeur?

De ambassadeur zorgt ervoor dat de uiteenlopende opdrachten van de ambassade worden uitgevoerd. Hij staat in voor een algemene coördinatie. Vooral moet hij op **hoog niveau** een netwerk van contacten uitbouwen met de lokale autoriteiten (ministeries, administraties,

politieke partijen, het parlement, de bedrijfswereld, ook in provincies en in de grote steden. Tevens moet hij veel lezen en studeren.

Er bestaat tevens een **Europese dimensie** aan de opdracht van de ambassadeur. Hij moet aanwezig zijn op en actief deelnemen aan de maandelijkse en ad hoc bijeenkomsten van de ambassadeurs van de EU-lidstaten. Tot in 2008 nam ook de vertegenwoordiger van de **Europese Commissie** aan die bijeenkomsten deel maar ten gevolge van het Verdrag van Lissabon in dat jaar beschikt de **Europese Unie** (dus de Europese Raad) nu over een eigen vertegenwoordiger in de hoofdsteden **buiten** de Europese Unie. Die vertegenwoordiger van de EU zit de bijeenkomsten van de lokale EU-ambassadeurs voor **samen** met de ambassadeur van het land dat instaat voor het voorzitterschap van de Europese Raad (tijdens de eerste helft van 2024 is dat zoals bekend België). Een Belgisch ambassadeur is dus ook geroepen een nauwe werrelatie te hebben met die EU-vertegenwoordiging die lokaal instaat voor een Europese coördinatie (zoals met het oog op het opstellen van gemeenschappelijke rapporten over een bepaald thema). Elke lidstaat houdt daarnaast de andere EU-lidstaten zo veel mogelijk op de hoogte van haar eigen activiteiten in het betrokken land (die uitwisseling van informatie gebeurt veelal tijdens de maandelijkse Europese coördinatievergadering).